

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۱/۰۶/۱۵

محمدصالح گردش

کلمه خوئت و تداوم آن

«خوئت» یکی از کلمه های اوستاییست چنانکه این کلمه در یسنا، هات 34، بند 13 آمده است که پورداود مفسر اوستا آنرا به معنی خوشگذر [راهی] که از آن به خوبی و آسانی گذشت، معنی نموده و اجزای آنرا از دو جزء خو (خوب) و اسم مفعول ایت از مصدر ای (رفتن) دانسته است. ر. ک: (یادداشت‌های گاتها. ص 202).

اما از روزن این قلم، این کلمه از دو جزء «خه» که در زبان پشتو به معنی خوب است و «وئت» که در زبان پشتو به هیأت «وات» درآمده و به معنی راه است، خواهد بود. به این صورت در معنی این کلمه که به نظر پورداود خوشگذر بوده است و شاید یک معنای سنتی (سینه به سینه) بوده باشد نیز تغییری وارد نمیگردد؛ زیرا گذر نیز به معنی راه و یا جایی که از آن میگذرند، میباشد. بنابراین از این دیدگاه «خوات» اسم یکی از محلات مشهور در ولایت وردک از ریشه همین کلمه اوستایی و به معنی خوشگذر خواهد شد. و اینهم یکی از محلات دیگر پشتون نشین است که اسم آن به زبان اوستایی رابطه خواهد گرفت. خوات یکی از محلات بزرگ ولایت وردک میباشد که شامل چندین قریه است. این ناحیه از مناطق هموار و زمین هایش آبی و آب نشین و حاصل خیز است که شاید به همین منظور بوده باشد که خوات نامیده شده است. کلمه «خویتی» را که پورداود در هات 30 بند 11 به معنی آسایش گرفته است، پس معنی تحت اللفظی آن خوش گذری و خوش راهی خواهد شد. از این دید و نظر یک کلمه دیگری که از روی قرینه به کلمه خوات نزدیکی دارد، کلمه «خواتهز» در اوستاست که در هات 28 بند 2 آمده است و پورداود آنرا به معنی گشایش و آسایش و خواری گرفته است و در گزارش پهلوی (= زند) خواریه شده است. در توضیح افزوده است، این کلمه که در زبان فارسی به معنی زیور و پست بکار میرود، اصلاً به معنی آسانی و گشایش و فراخی و رامش و خوشی است.

پس، اینکه کلمه های خوار و خواری در زبان فارسی معنی خلاف و برعکس را گرفته است و هم شاید در زبان پشتو کلمه های «خوار» و «خوارکی» به معنی رنج و ضعیف، هم از همین ریشه و بنیاد بوده باشند، کاری ندارم، ولی معنای اسم خوات با توجه به این کلمه اوستایی که یکی از هیأت‌های برجا مانده آن خواهد بود، به معنای محل رامش و آسایش و گشایش خواهد شد.

بنابراین کلمه ترکیبی اسم خوارزم نیز ازین دیدگاه از دو جزء ساخته شده است: خوار + زم = خوارزم. در این اسم جزء خوار به معنی گشایش و آسایش و جزء زم یکی از کلمه های اوستایی به معنای زمین است و به صورت کل این اسم به معنی سرزمین آسایش و گشایش خواهد شد. با آنکه بعضی از محققین و اوستا شناسان سرزمین خوارزم را آریاوچ دوره اوستایی دانسته اند؛ اما بنا به ادعای نگارنده، با دلایلی که در مقاله «وهرود و زادگاه زردشت» ارائه گردید، خوارزم سرزمین آریاوچ در اوستا نخواهد بود.

د پانو شمیره: له 1 تر 1

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بڼې پازوالی د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرو مخکې په خیر و لولئ